

Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις

«Ἐντολή γάρ Κυρίου μὴ σιωπᾶν ἐν καιρῷ κινδυνεύουσας Πίστεως. Λάλει γάρ, φησί, καὶ μὴ σιώπα... Διὰ τοῦτο κἀγὼ ὁ τάλας, δεδοικὼς τὸ Κριτήριον, λαλῶ».

(Ὁσ. Θεοδώρου Στουδίτου, PG 99, 1321)

Ἡ διὰ χειραψίας ὑποταγή*

Σελίδες ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας

**Ἀφιερώνεται σὲ ὄσους ἔπασαν νὰ κοινωνοῦν
μὲ αὐτοὺς ποὺ ἔδωσαν τὴν χειραψία**

Βρισκόμαστε στὰ 1223. Ἡ Κύπρος, ἡ ὁποία βρισκόταν ὑπὸ τὴν ἐξουσία τῶν Λατίνων, στενάζει κάτω ἀπὸ τὴν παπικὴ τιάρα.

Ὁ Ἀποστολικὸς Λεγατὸς τοῦ Πάπα Πελάγιος, ἕνας στυγνὸς ἐγκληματίας ποὺ διακρίθηκε γιὰ τὴν «χριστιανικὴ» δράση του στὴν Κωνσταντινούπολη¹, σὲ συνεργασία μὲ τὶς τοπικὲς πολιτικὲς καὶ ἐκκλησιαστικὲς ἀρχὲς τῶν Λατίνων, προσπαθεῖ νὰ ἐκλατινίσει μὲ κάθε τρόπο τοὺς «σχισματικὸς ὀρθοδόξους» τοῦ νησιοῦ.

Οἱ Φράγκοι ζητοῦσαν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας κάθε ὑποψήφιος πρὸς ἐπισκοπή, ἡγουμενία ἢ ἄλλο ἱερατικὸ ἀξίωμα, νὰ ἐλάμβανε πρῶτα τὴν ἄδεια τοῦ Λατίνου ἐπισκόπου.

Τὸ πρῶτο ὅμως καὶ κύριο ποὺ ἀπαιτοῦσαν ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους ἦταν «νὰ ὑποσχεθῶσι διὰ χειραψίας ὑποταγὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν

(*) Πηγή: <http://krufo-sxoleio.blogspot.gr/2016/08/blog-post.html> • Ἐπιμέλ., ὑπέρτιτλ., παράγρ., ἔντονα ἡμέτ.

1. Ὁ Γεώργιος Ἀκροπολίτης (ἱστορικὸς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης) γράφει γιὰ τὸν Πελάγιο πὼς ἐρχόμενος στὴν Κωνσταντινούπολη «ἠνάγκαζε καὶ γὰρ τοὺς πάντας τῆ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ὑποκύψαι ὑποταγῇ. Ἐντεῦθεν καθείργοντο μοναχοί, ἱερεῖς ἐδεσμοῦντο καὶ ναὸς ἅπας ἐκέκλειστο. Καὶ ἦν ἐν αὐτῷ δυοῖν θάτερον, ἢ ὁμολογήσαι τὸν πάππαν πρῶτον ἀρχιερέα καὶ τούτου τὴν μνήμην ἐν ἱεροτελεστίαις ποιεῖν, ἢ θάνατον εἶναι τῷ μὴ διαπραξαμένῳ τοῦτο τὸ ἐπιτίμιον» (P.G. 140, 1029).

της 'Ρώμης»².

Τί ακριβῶς ἦταν αὐτὴ ἡ χειραψία; Ἦταν τρόπος εισδοχῆς στὴν Παπικὴ Ἐκκλησία ποὺ ἀπαιτοῦσαν οἱ Λατίνοι σὲ ὅλη τὴν ἐλληνικὴ ἐπικράτεια!

Γράφει ὁ ἱστορικὸς τῆς Φθιώτιδος Ἰωάννης Βορτσέλας πῶς ὁ Πάπας προ-

έτρεπε τὸν Λατίνο πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως «ὅπως μὴ ζητῆ παρὰ τοῦ ἀνατολικοῦ κλήρου ἐξομοίωσιν τῶν πατρίων δογμάτων, μηδὲ παραδοχὴν τῶν διατυπώσεων τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐν καὶ μόνον “ὁμολογῆσαι τὸν πάπαν πρῶτον ἀρχιερέα καὶ τούτου μνημονεύειν ἐν τῇ λειτουργίᾳ”. Αὕτη ἡ ὁμολογία καὶ ὑπόσχεσις ὑπακοῆς ἔπρεπε νὰ δίδεται διὰ χειραψίας, τοῦ ὀρθοδόξου ἱερωμένου ἐμβάλοντος τὰς χεῖρας ἐν χερσὶ τοῦ λατίνου ἀρχιεπισκόπου. Ἡ πρᾶξις αὕτη παρὰ μὲν τῶν λατίνων ἐκαλεῖτο “χειραγωγία πρὸς ὑποταγὴν τῇ ῥωμαϊκῇ ἐκκλησίᾳ”, παρὰ δὲ τῶν Ἀνατολικῶν μετὰ τινος πικρίας, “χειροδοσία εἰς σημεῖον εὐπειθείας καὶ δουλώσεως, ἐχέγγυον ἀσφαλὲς δουλωτικῆς ὑποκλίσεως”³.

Ὁ τότε Ὀρθόδοξος καὶ κανονικὸς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γερμανὸς ὁ Β', ὁ ὁποῖος βρισκόταν στὴν Νίκαια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, προσωρινὴ πρωτεύουσα τῆς Αὐτοκρατορίας ἔστειλε ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς Κυπρίους, στὴν ὁποία τοὺς ἔλεγε πῶς ἡ χειραψία αὕτη «οὐδέν τι ἕτερόν ἐστιν, ἀλλ' ἡ πατροπαράδοτου πίστεως προδοσία, καὶ χειραγωγία πρὸς ὑποταγὴν τῆς σφῶν ἐκκλησίας, καὶ εἰς πανθ' ὅσα τὰ τῆς γηραλαίας εἶθισται Ῥώμης παραληροφρονήματα»⁴ καὶ «σημεῖον ἡττης καὶ παντελοῦς δουλωσύνης»⁵.

Καὶ συνέχισε: «*Παρακαλοῦμεν οὖν ἐντεθῆναι ρητῶς ταῖς συνοδικαῖς*

2. Ἀντωνίου Μηλιαράκη, Ἱστορία τοῦ Βασιλείου τῆς Νικαίας, Ἀθήνα, 1898, σελ. 286.

3. Ἰωάννου Βορτσέλα, Φθιώτις, Ἀθήνα, 1907, σελ. 282.

4. Γερμανοῦ Β' Κωνσταντινουπόλεως, Ἐπιστολὴ Α' πρὸς τοὺς Κυπρίους στὸ Κωνσταντῖνον Σάθα, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τόμος Β', Βενετία, 1873, σελ. 11.

5. Αὐτόθι.

διαγνώσει, καὶ τὸ μὴ δὲ χειρας δοῦναι τοῖς Ἰταλοῖς τοὺς Κυπρίους»⁶.

Οἱ δὲ διωγμοὶ τῶν Κυπρίων Ὁρθοδόξων, οἱ ὅποιοι προῆλθαν ὡς ἄρνηση τῆς διὰ χειραψίας ὑποταγῆς ἀποτελεῖ ἓνα ἄλλο κεφάλαιο δόξης, ποῦ πρέπει νὰ παρουσιασθεῖ σὲ ἰδιαίτερο ἄρθρο.

Σὲ ὁλόκληρη πάντως τὴν ἑλληνικὴ ἐπικράτεια διώκονταν οἱ Ὁρθόδοξοι Κληρικοί, ἐνῶ «ἐπετρέπετο εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς ἐπισκόπους καὶ ἡγουμένους ἢ κατοχὴ τῶν ἐπισκοπῶν καὶ μονῶν ἐπὶ τῷ ὄρω αὐτοὶ μὲν νὰ δώσωσι διὰ χειραψίας ὑπόσχεσιν ὑποταγῆς»⁷.

Ἀκόμη καὶ στὸ Ἅγιον Ὅρος εἰσχώρησαν οἱ Λατίνοι καὶ ἔκαναν προσπάθειες νὰ δεχθοῦν οἱ Μοναχοὶ νὰ δώσουν τὴν διὰ χειραψίας ὑπόσχεση ὑποταγῆς στὴν παπικὴ ἐκκλησία.

Οἱ προσπάθειές τους εἶχαν ἐπιτυχία μόνο στὴν Μονὴ Ἰβήρων, ἢ ὅποια εἶχε Μοναχοὺς Γεωργιανοὺς (Ἰβηρες) καὶ Ἑλληνες. Οἱ παπικοὶ κατόρθωσαν νὰ πείσουν τοὺς Γεωργιανοὺς νὰ δώσουν τὴν χειραψία στὸν Λατῖνο ἐπίσκοπο Θεσσαλονίκης.

Οἱ Ἑλληνες ἀπευθύνθηκαν στὸν σοφώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀχρίδος Δημήτριο Χωματιανὸ (ἀναφέρεται καὶ ὡς Χωματηνός), διάσημο Κανονολόγο, στὸν ὅποιο ἀπέστειλαν τὸν Μοναχὸ Γρηγόριο Οἰκοδομόπουλο «καὶ ἠρώτησαν ἂν δύνανται νὰ κοινωνῶσι τοῦ λοιποῦ πρὸς τοὺς ἀποσκιρτήσαντας Ἰβηρας τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας»⁸.

Ὁ Χωματιανὸς προέτρεψε τοὺς Ἑλληνες «νὰ παύσωσι πᾶσαν μετ' ἐκείνων κοινωνίαν»⁹.

Συγκεκριμένα τοὺς ἔγραψε: «Καὶ τοίνυν ἀποφαινόμεθα, ὡς οὐκ ἐξόν ἐστι ἐν οὐδενὶ κοινωνεῖν τοὺς Γραικοὺς τοῖς Ἰβηρσι μοναχοῖς, καὶ ὅσοι τούτοις ὁμόφρονες, ὡς ἀναμαξαμένοι τῶν Ἰταλῶν ἐθῶν τε καὶ θρησκευμάτων, ὅσα τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγίας γεγόνασι ἐκβληταῖ οὔτε γὰρ ἐν προσευχαῖς οὐδέποτε οὐδαμῶς τούτοις συστήσονται, οὔτε ἀλλήλοις, ἢ τῶν θείων ἀγιασμάτων, ἢ προβολῆς ἡγουμενικῆς, καὶ ἑτεροίων τοιωνδέτινων μεταδώσουσιν»¹⁰ ἐκτὸς ἂν κάποια στιγμή

6. Αὐτόθι.

7. Τάσσου Δημητρίου Νερούτσου, Χριστιανικαὶ Ἀθῆναι, Βιβλίον Β', Ἡ Ἐκκλησία Ἀθηνῶν ἐπὶ Φραγκοκρατίας στὸ Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος, τόμος Δ', Ἀθήνα, 1892, σελ. 77.

8. Μηλιαράκη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 195.

9. Αὐτόθι.

10. J.B. Pitra, *Analecta sacra et classica spicilegio Solesmensi parata: Juris ecclesiastici graecorum selecta paralipomena*, vol. 6, Paris, 1891, p. 248-249.

«μετανοήσαντες οί οὕτω παρανομήσαντες καὶ νηστείαις καὶ δάκρυσι, καὶ ταῖς εἰς τὸ θεῖον δεήσεσι τῶν ἐκεῖθεν κηλίδων καλῶς καθηράμενοι, καὶ οἷς ἐμολύνθησαν ἀπὸ καρδίας ἀποταξάμενοι, πρὸς τὰ ἔθνη τε καὶ διδάγματα τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγίας ἐκκλησίας πάλιν δρομήσουσιν»¹¹.

Στὴν ἴδια στάση ἀπέναντι στοὺς κοινωνοῦντες μὲ τοὺς αἰρετικούς προέτρεψε καὶ ὁ προρρηθεὶς Πατριάρχης Γερμανὸς ὁ Β': «**ὄσοι τῆς καθολικῆς (ὀρθοδόξου) ἐκκλησίας ἐστὲ τέκνα γνήσια, φεύγειν ὄλω ποδὶ ἀπὸ τῶν ὑποπεσόντων ἱερέων τῆ λατινικῆ ὑποταγῆ, καὶ μηδὲ εἰς ἐκκλησίαν τούτοις συνάγεσθε, μηδὲ εὐλογία ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν δέχεσθε τὴν τυχοῦσαν· κρεῖσσον γάρ ἐστιν ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν τῷ Θεῷ προσεύχεσθαι καταμόνας, ἢ ἐπ' ἐκκλησίας συναγεσθαι μετὰ τῶν λατινοφρόνων ὑποταγμάτων**»¹².

* * *

Αὐτὴν τὴν στάση τηροῦν σήμερα οἱ πραγματικὰ Ὀρθόδοξοι καὶ μυκτηρίζουν τὰ νόθα διδάγματα περὶ τῆς δῆθεν ὀρθῆς στάσεως ἔναντι τῶν κοινωνοῦντων μὲ τοὺς αἰρετικούς¹³.

Νικολάου Μάννη
Ἐκπαιδευτικοῦ

11. J.B. Pitra, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 250.

12. Γερμανοῦ Β' Κωνσταντινουπόλεως, Ἐπιστολὴ Β' πρὸς τοὺς Κυπρίους στὸ Σαθά, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 18.

13. Τελευταῖο λυπηρὸ παράδειγμα τέτοιων νόθων διδαγμάτων ἐδῶ: http://thiskeftika.blogspot.gr/2016/07/blog-post_78.html